

การพัฒนาแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม

A Development of Cultural Competence Scale

ชุตินันท์ จันทระเสนานนท์ และคณะ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ทั้งด้านความตรงและความเที่ยง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ จากโรงเรียน ๓ สังกัด ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน ๔ ภูมิภาคทั่วประเทศ จำนวน ๖,๑๔๙ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิเคราะห์คุณภาพของแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม พบว่า แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง -๐.๕๐ ถึง ๐.๒๐ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ๐.๙๗ และแบบวัดมีความตรงเชิงโครงสร้างจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง มีค่าไค-สแควร์ เท่ากับ ๑๗.๓๗, ที่องศาอิสระ ๑๕, $p = 0.30$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 1$ และ $RMSEA = 0.0052$

Abstract

This research aimed to develop a cultural competence scale boasting quality as concerns validity and reliability. The sample comprised 6,149 secondary school students in grades 7-12 chosen by multi-stage random sampling from schools under the jurisdiction of the Office of the Basic Education Commission (OBEC), the Office of the Private Education Commission (OPEC) and Local Administrative Organizations (LAO) in four regions nationwide. The research instrument was a cultural competence scale for secondary school students. The findings were the results of the analysis of cultural competence scale's quality, discrimination was between -0.50 to 0.20, while the reliability was to 0.97. Second-order confirmatory factor analysis revealed the scale's construct validity as well.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อโลกเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ เกิดการหลั่งไหลของวัฒนธรรมของชนชาติต่างๆ เช่น วัฒนธรรมตะวันตก หรือวัฒนธรรมสมัยใหม่ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่เรียบง่าย ไม่สลับซับซ้อน ทำให้คนไทยทั่วทุกภูมิภาคหลายคนต้องใช้ชีวิตกับคนต่างชาติมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของท้องถิ่น ซึ่งมีความละเอียดอ่อน สลับซับซ้อน ลึกซึ้ง และเข้าใจได้ยาก จึงส่งผลให้ละเลยหรือหลงลืมวัฒนธรรมดั้งเดิม มัตซึโมโตะ (Matsumoto, 2000) อธิบายไว้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมมีหลายปัจจัย เช่น ความหนาแน่นของประชากร เทคโนโลยี ภูมิอากาศ เจตคติ ความเชื่อ พฤติกรรม สิ่งแวดล้อม โดยวัฒนธรรมจะส่งผลต่อบุคลิกภาพของคนในสังคม จากความหลากหลายของวัฒนธรรมเหล่านั้นยังพบว่าในชนชาติไทยได้มีกลุ่มวัฒนธรรมย่อย ๆ ลงไปอีกหลายวัฒนธรรมตามแต่ละภูมิภาคทั่วประเทศ วัฒนธรรมต่างๆ เหล่านี้แม้จะไม่มี ความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงแต่ผลกระทบของการหลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างชาติ ทำให้คนไทยได้ละทิ้งวัฒนธรรมในท้องถิ่นและมีความเจริญทางเทคโนโลยีเข้ามาสู่ทุกภูมิภาคของไทยทั้งสี่สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต นับเป็นสื่ออันสำคัญที่ทำให้ชุมชนได้รับข่าวสารเรื่องราวต่างๆ เกิดการเรียนรู้ ความเจริญอกงามทางปัญญาและปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมท้องถิ่นมุ่งความทันสมัย โดยไม่คำนึงถึงรากฐานวัฒนธรรมและประเพณีดั้งเดิม ความไม่เข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นดั้งเดิมไม่ได้มีการศึกษา พัฒนาและประชาสัมพันธ์ให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นและประกอบกับวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นวัฒนธรรมที่สลับซับซ้อน ลึกซึ้งต้อง

ใช้เวลามากในการประกอบกิจกรรม ทำให้ผู้คนขาดความกล้าในการปฏิบัติตามวัฒนธรรม รวมถึงเรื่องการแต่งกาย ภาษาพูด และขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมต่างชาติที่หลั่งไหลเข้ามา กับกระแสโลกาภิวัตน์ การนำวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตและดำรงชีวิต ในขณะที่ยังไม่สามารถสร้างเทคโนโลยีเหล่านี้ได้ และขาดการถ่วงถ่วงและเลือกใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรมเหล่านั้นอย่างมีเหตุผล ทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมตกอยู่ภายใต้การครอบงำของวัฒนธรรมบริโภคนิยม ประกอบกับการที่ระบบข่าวสารและการติดต่อเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความขัดแย้งและสับสนทั้งในเรื่องความคิด ความเชื่อ ค่านิยม บทบาทหน้าที่ มีการเอารัดเอาเปรียบผู้อื่นเพื่อการเป็นผู้ชนะ แข่งขันชิงดีชิงเด่นอย่างขาดการประนีประนอมและเกื้อกูลต่อกัน จนทำให้ระเบียบวินัยและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนในชาติถูกละเลยคุณค่าของภูมิปัญญาไทยและลักษณะความเป็นไทยถูกกระแสวัฒนธรรมสมัยใหม่รุกรานครอบงำ จนวัฒนธรรมไทยถูกลดคุณค่า และมีสภาพอ่อนแอลง (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ๒๕๔๕)

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทั้งทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของไทยในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบการศึกษาของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กไทยที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน กระแสอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติที่ผ่านเข้ามาทางสื่อมวลชนรูปแบบต่างๆ และเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ มีส่วนทำให้ค่านิยมและความเชื่อของคนไทย และสังคมไทยเบี่ยงเบนออกจากเอกลักษณ์วัฒนธรรมดั้งเดิม และคุณค่าชีวิตแบบไทยดั้งเดิมมาติดขัดกับกระแส

วัตถุนิยมและบริโภคนิยม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๔) ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมด้านต่างๆ ตามมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหายาเสพติด ครอบครัวแตกแยก อาชญากรรม การทารุณกรรมต่อเด็กมีแนวโน้มที่ทวีความรุนแรงขึ้น และความไม่เข้าใจกันของคนในสังคมดังที่ประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้การกระจายความเจริญสู่ภูมิภาคของรัฐทำให้สังคมชนบทเปลี่ยนเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนและชุมชนในอดีตซึ่งมีความเข้มแข็งมากเริ่มมีช่องว่างห่างกันออกไปทุกที (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๔)

การจัดการศึกษาของไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. ๒๕๔๕) มาตรา ๑๐ กล่าวว่า การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรา ๒๓ กล่าวว่า การจัดการศึกษา ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมและจากนโยบายรัฐบาลด้านการศึกษา ข้อที่ ๗ ที่ว่าจะส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและกีฬาในการให้การศึกษาอบรมแก่เด็กและเยาวชน โดยให้มีการบูรณาการวัฒนธรรมกับการศึกษามีวัตถุประสงค์ให้ พัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล พัฒนาทุกคนให้มีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ พัฒนาสภาพแวดล้อม

ทางสังคม ส่งเสริมและสร้างสรรค์ทุนทางสังคมและวัฒนธรรม โดยลิขิต ฮีรเวคิน (๒๕๔๔) ได้กล่าวไว้ว่า คนไทยในอุดมคติจะเป็นบุคคลที่จะมองไปข้างหน้าด้วยความเชื่อมั่น พร้อมจะเจรจากับนานาชาติอย่างมั่นใจ มีศรัทธาแรงกล้าในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย กล้าจะต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพ ภูมิใจในความเป็นคนไทย และพร้อมที่จะรับค่านิยมใหม่ๆ ที่ไม่ขัดแย้งกับค่านิยมไทย จนเกินเหตุ มีความรักชาติแต่ไม่หลงชาติ มีความชาญฉลาดและมีความเป็นนานาชาติ พูดภาษาอังกฤษได้คล่องแคล่ว เข้าใจวิธีการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี และรู้ภาษาจีน

ดังนั้นสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง ที่ควรส่งเสริมให้มีในบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคทางสังคม ผู้คนเรียนรู้เรื่องราวของตนเองกับสังคมและเข้าใจกันมากขึ้น มีความสุข Diller และ Moule (2005) อ้างถึงใน Wikipedia,the free encyclopedia, 2005 กล่าวไว้ว่า สมรรถนะเชิงวัฒนธรรม (cultural competence) กับการข้ามวัฒนธรรม (cross culturally) เป็นคำเดียวกัน บางครั้งจะใช้สลับกันไป ในการศึกษาครั้งนี้ขอใช้คำว่า สมรรถนะเชิงวัฒนธรรม (cultural competence) Cross et al. (1989) กล่าวว่า สมรรถนะเชิงวัฒนธรรม เป็นกลุ่มของพฤติกรรม เจตคติ และนโยบายที่มาด้วยกันในระบบหนึ่ง องค์กรหนึ่ง หรือท่ามกลางความเป็นมืออาชีพ และทำให้ระบบองค์กรหรือผู้เชี่ยวชาญนั้นๆ สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ข้ามวัฒนธรรม การวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม เป็นการวัดทางจิตวิทยา โดยการกระทำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรมซึ่งประกอบไปด้วยทักษะ ความรู้ การปฏิบัติ การเข้าไปมีส่วนร่วมในหน่วย

ย่อย มุมมองต่อเพื่อนมนุษย์และภูมิหลังทางวัฒนธรรมของบุคคลแต่ละคน

สิ่งเหล่านี้จะเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษา เพื่อลดเกิดปัญหาทางสังคม นักเรียนมัธยมศึกษา จึงควรมีสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม เพื่อสนองต่อจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาอันมีอุดมการณ์ที่สำคัญคือ จัดการศึกษาเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรมและวัฒนธรรม (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, ๒๕๕๕) จากสภาพระบบการศึกษาไทยในปัจจุบัน พยายามที่จะบูรณาการส่วนต่างๆ ไว้ด้วยกัน เมื่อมีการทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดความแตกต่างของวัฒนธรรมที่ติดตัวในแต่ละบุคคล รวมทั้งวัฒนธรรมขององค์กร หน่วยงานนั้นๆ จึงควรพัฒนานักเรียนมัธยมศึกษาให้มีสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมเกิดขึ้น อันจะส่งผลต่ออนาคตของชาติต่อไปอีกด้วย

สิ่งที่จำเป็นที่ผู้วิจัยเห็นความสำคัญคือ เราควรจะทำให้เด็กไทยทราบว่าวัฒนธรรมที่แตกต่างกันคืออะไร และจะดำรงตนอย่างไรในโลกที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้ สมรรถนะเชิงวัฒนธรรม (cultural competence) จึงควรปลูกฝังให้มีในเด็กไทย โดยความหมายแล้ว สมรรถนะวัฒนธรรม ที่บัญญัติโดย The APA's (American Psychological Association) multicultural guidelines (2003) มีความหมายว่า การรวบรวมมุมมองต่อโลกผ่านการเรียนรู้และการเชื่อมโยงความเชื่อ ค่านิยมและการปฏิบัติที่ประกอบด้วยศาสนาและประเพณีทางจิตวิญญาณ คนกลุ่มแรกที่ได้ให้ความหมายของสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมไว้คือ Cross et al. (1989) กล่าวว่า สมรรถนะเชิงวัฒนธรรม เป็นกลุ่มของพฤติกรรม เจตคติ และนโยบายที่มาด้วยกันในระบบหนึ่ง

องค์กรหนึ่ง หรือท่ามกลางความเป็นมืออาชีพ และทำให้ระบบองค์กรหรือผู้เชี่ยวชาญนั้นๆ สามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ข้ามวัฒนธรรม การวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม เป็นการวัดทางจิตวิทยา โดยการกระทำที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรมซึ่งประกอบไปด้วยทักษะ ความรู้ การปฏิบัติ การเข้ามามีส่วนร่วมในหน่วยย่อย มุมมองต่อเพื่อนมนุษย์และภูมิหลังทางวัฒนธรรมของบุคคลแต่ละคน ในงานวิจัยนี้จะมีการค้นหา สมรรถนะเชิงวัฒนธรรมและศึกษาความหมายของการวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม

นอกจากนี้ การศึกษาเบื้องต้นพบว่าในเรื่องของสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมมีผู้ที่สนใจศึกษาสำหรับในประเทศไทยยังไม่มีที่แพร่หลาย จึงควรตรวจสอบองค์ประกอบของสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราของต่างประเทศ ว่าในบริบทสังคมวัฒนธรรมไทยนั้นสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมมีโครงสร้างองค์ประกอบอะไรบ้าง เมื่อวิเคราะห์โครงสร้างได้แล้ว จึงสามารถนำไปสร้างแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม แล้วจึงตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของกลุ่มนักเรียนต่างวัฒนธรรม ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ ว่าในแต่ละภูมิภาค นักเรียนมัธยมศึกษา มีสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมอย่างไร

ในงานวิจัยนี้เป็นการพัฒนาแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมและศึกษาความหมายของการวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อ

พัฒนาแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมที่มีคุณภาพเชื่อถือได้ทั้งด้านความตรงและความเที่ยง

ขอบเขตการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมโดยใช้กรอบแนวคิดที่สังเคราะห์จากแนวคิดของ Lister (1999), Campinha-Bacote (2002), Chin และ Hong (2006) และ Chang (2007b)

๒. วิธีการวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบวัดที่ไม่อิงเนื้อหาวิชา (content free) ลักษณะของแบบวัดที่สร้างขึ้นเป็นแบบวัดใช้วิธีถามตอบ (paper-pencil test)

๓. การวิจัยครั้งนี้เน้นการศึกษาสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมระดับนานาชาติ มีการเชื่อมโยงกับชนชาติต่างๆ ทั้งในภูมิภาคเอเชียและภูมิภาคอื่นๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม หมายถึง ความสามารถซึ่งมีอยู่ในแต่ละบุคคลที่บูรณาการขึ้นมาเป็นกลุ่มพฤติกรรมจนเกิดเป็นความสามารถอันเด่นชัดที่จะปฏิบัติตนในความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของ Lister (1999) ที่จัดหมวดหมู่สมรรถนะทางวัฒนธรรมว่าประกอบด้วย ความตระหนักทางวัฒนธรรม (cultural awareness)ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge)ความเข้าใจวัฒนธรรม (cultural understanding)ความไวต่อวัฒนธรรม (cultural sensitivity) ความสามารถ/สมรรถนะ

เชิงวัฒนธรรม (cultural competence), Campinha-Bacote (2002, 2011) กล่าวว่าสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบคือ ความตระหนักทางวัฒนธรรม (culture awareness) ทักษะทางด้านวัฒนธรรม (culture skill) ความรู้ทางวัฒนธรรม (culture knowledge) การเผชิญวัฒนธรรม (culture encounter) ความปรารถนาทางวัฒนธรรม (culture desire) ส่วน Chiu and Hong (2006) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมว่ามีอยู่ ๓ องค์ประกอบคือ ความตระหนักทางวัฒนธรรม (cultural awareness) ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge) และทักษะทางวัฒนธรรม (cultural skill) และต่อมา Chang (2007) ได้นำมาจัดเรียงใหม่ พบว่าสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมประกอบด้วย การเผชิญวัฒนธรรม (cultural encounter) ความตระหนักเกี่ยวกับวัฒนธรรม (cultural awareness) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม (cultural knowledge/understanding) ทักษะและความอ่อนไหวทางวัฒนธรรม (cultural skill/sensitivity) ความปรารถนาทางวัฒนธรรม (cultural desire)

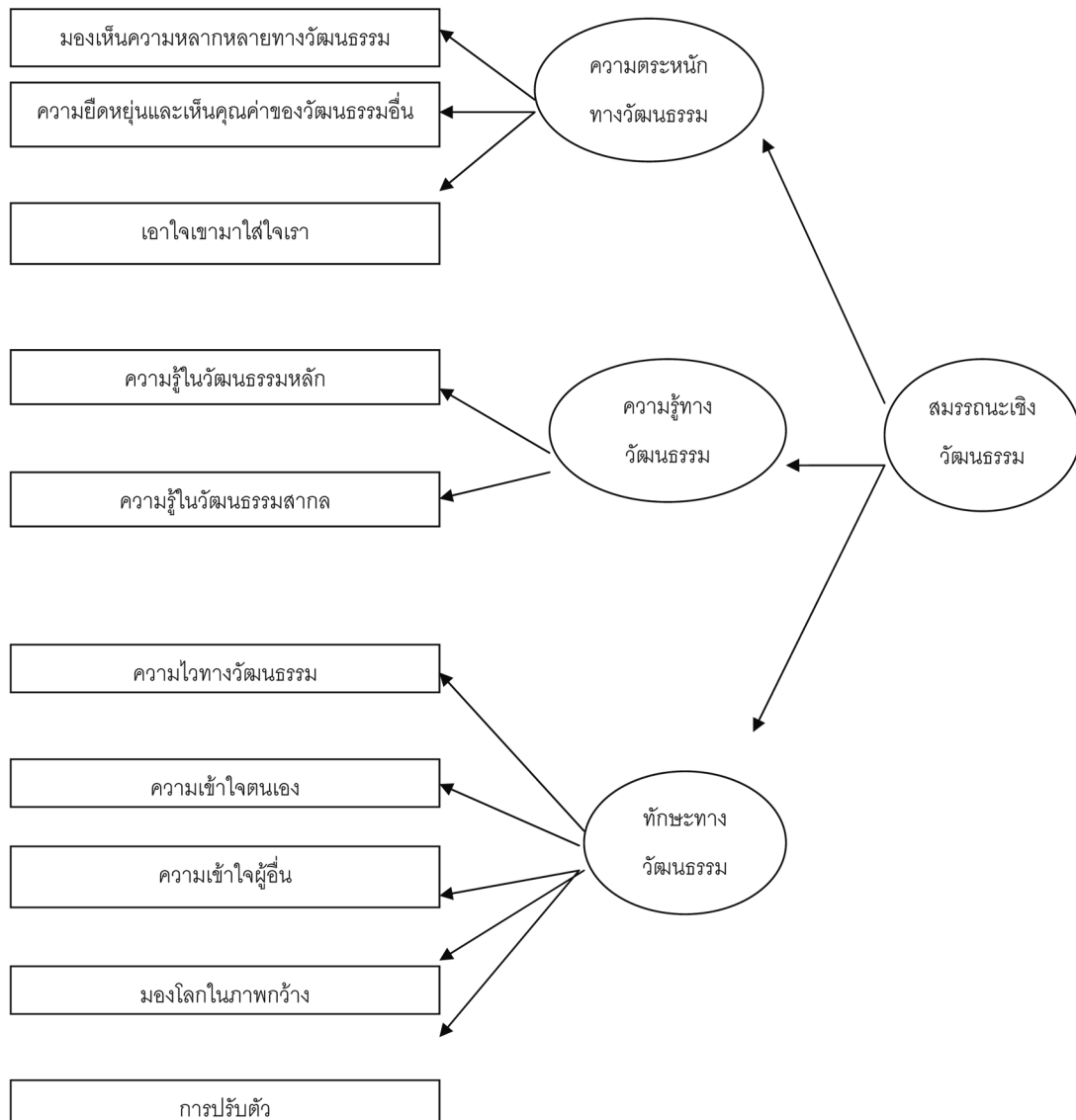
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้แบบวัดแบบตอบบนกระดาษ (paper-pencil test) เนื่องจากมีความสะดวกในการเก็บข้อมูลทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โดยผู้วิจัยเลือกสร้างแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมที่เป็นแบบไม่อิงเนื้อหาวิชา (content free) โดยใช้ข้อคำถามกระตุ้นให้ผู้ถูกวัดตอบสนอง โดยข้อคำถาม ได้มาจากการทบทวนทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม และอิงพัฒนาการของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ เพื่อให้สามารถสร้างแบบวัดได้สอดคล้องกับช่วงอายุและพัฒนาการของผู้สอบ สอดคล้อง

กับบริบททางวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่าง และจัดทำคู่มือดำเนินการสอบ การแปลผลของคะแนนที่ได้จากแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมจะแสดงในตารางปกติวิสัยหรือเกณฑ์ปกติระดับประเทศ (national norms) ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง

คะแนนดิบ (raw score) กับคะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ (percentiles) เพื่อให้ผู้ใช้แบบสอบมาตรฐานนำไปเป็นเกณฑ์สำหรับเปรียบเทียบความสามารถของผู้เข้าสอบเฉพาะกลุ่มของตนได้

แผนภาพที่ ๑ โมเดลการวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม

(Cultural competence measurement model)

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
จำนวน ๖,๑๔๙ คน จากโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน และองค์ปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ใน ๔ ภูมิภาคทั่วประเทศคือ ภาคเหนือ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม ที่ได้จาก
การพัฒนา ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรม SPSS for
Windows โปรแกรม Microsoft Office Excel
2007 โปรแกรม LISREL for Windows ในการ
วิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการวิจัย

ระยะที่ ๑ การพัฒนารอบแนวคิด สมรรถนะเชิงวัฒนธรรม

๑. การพัฒนารอบแนวคิด

๑.๑ ศึกษารวบรวมแนวคิดทฤษฎี จาก
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ
เชิงวัฒนธรรมและแบบวัดที่พัฒนาขึ้นเพื่อ
สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดสมรรถนะเชิง
วัฒนธรรมในเบื้องต้น

๑.๒ นิยามกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกำหนด
เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นสร้าง
ข้อคำถามในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และ
ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาอย่าง
ครอบคลุม โดยผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน ๑๔ คน โดย

มีการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

๑.๑.๑ การเป็นผู้ที่มีความเข้าใจและ
สามารถปรับตัวทางวัฒนธรรม

๑.๑.๒ ผู้มีประสบการณ์ทำงาน
สภาพที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

๑.๑.๓ เป็นผู้มีความสนใจเกี่ยวกับ
วัฒนธรรมอื่น

๑.๓ วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์
และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบ
ในการสร้างแบบวัด พร้อมทั้งกำหนดประเภทของ
คำถาม

๑.๔ สังเคราะห์โครงสร้างสมรรถนะ
เชิงวัฒนธรรม นิยามเชิงปฏิบัติการและตัวแปร
สังเกตได้

๑.๕ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของ
โมเดลสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมด้วยการให้
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและจิตวิทยา จำนวน
๗ คน เป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมของนิยาม
และความสอดคล้องของตัวแปรสังเกตได้
ใช้สูตรการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของ
ข้อสอบ IOC : Item Objective Congruence
คัดเลือกตัวแปรที่มีค่าความสอดคล้อง .๖๐
ขึ้นไป (ศิริชัย กาญจนวาสี, ๒๕๕๒) พบว่ามีค่า
IOC ตั้งแต่ ๐.๗๑ ถึง ๑.๐๐

๒. การพัฒนาแบบวัด

๒.๑ กำหนดจุดมุ่งหมายในการพัฒนา
แบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม

๒.๒ ศึกษาเอกสารและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบวัดสมรรถนะ
เชิงวัฒนธรรมและส่วนที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ เลือกรูปแบบของแบบวัดโดยมี
รายละเอียด ดังนี้

๒.๓.๑ เลือกรูปแบบการวัดตัวแปรด้านความตระหนักทางวัฒนธรรม เป็นแบบมาตราประมาณค่า ๕ ตัวเลือก ภายในแบบวัดจะมีทั้งหมด ๓ มาตรย่อย ได้แก่ การมองเห็นความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความยืดหยุ่นและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมอื่น และการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ตัวอย่างข้อคำถามมีดังนี้

- ฉันมองเห็นว่าวัฒนธรรมไทยคล้ายคลึงกับวัฒนธรรมอินเดีย
- ฉันมีเพื่อนต่างชาติและยินดีที่จะได้พูดคุยกับพวกเขา
- ฉันมีแหล่งติดต่อและติดตามข่าวสารของเพื่อนผ่านทางอินเทอร์เน็ต (facebook, hi5, msn)

๒.๓.๒ การวัดความรู้ทางวัฒนธรรม กำหนดเป็นความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมหลักและความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมสากลเป็นรูปแบบมาตราประมาณค่า ๕ ตัวเลือก ตัวอย่างข้อคำถาม

- เมื่อเข้าวัดหรือสถานที่สำคัญทางศาสนาควรถอดรองเท้า
- ฉันเรียนภาษาอื่นๆ นอกจากภาษาไทย

๒.๓.๓ รูปแบบการวัดทักษะทางวัฒนธรรมเป็นแบบมาตราประมาณค่า ๕ ตัวเลือก ภายในแบบวัดจะประกอบด้วย ๕ มาตรย่อย ได้แก่ ความไวต่อวัฒนธรรม โดยใช้ประเด็นคำถามตามแนวคิดของแบบสำรวจความรู้สึกไวต่อวัฒนธรรม (Inventory of Cross – Cultural Sensitivity, ICCS) ของ Cushner ฉบับปี 1986 (Cushner, 2006) ความเข้าใจตนเอง ความเข้าใจผู้อื่น การมองโลกในภาพกว้าง และการปรับตัว โดยใช้ประเด็นคำถามปรับปรุงจาก Cultural Competence Self-test ของ Goode (2000)

และความปรารถนาทางวัฒนธรรม ตัวอย่างข้อคำถามมีดังนี้

- เวลาได้ดูหนังหรือละครต่างประเทศ รู้สึกว่าเป็นสิ่งแปลกใหม่ที่ดี
- การรักษาและถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมแก่คนรุ่นหลังเป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน
- ฉันเข้าใจว่าเพื่อนที่ไปอยู่ต่างประเทศมาหลายปีอาจจะมีความคิด ความเชื่อต่างจากฉัน
- ฉันเชื่อว่า บางส่วนของโลกยังมีเด็กอายุเท่ากับฉันที่ไม่ได้เรียนหนังสือ
- เมื่อมีเพื่อนที่ไม่ชอบอยู่ในกลุ่ม ฉันก็สามารถทำงานด้วยได้

๒.๔ สร้างข้อคำถามและสถานการณ์ตามตัวแปรที่ต้องการวัดให้ครอบคลุมตามนิยามโดยยึดตามบริบทสังคมวัฒนธรรมในยุคปัจจุบันที่นักเรียนมีความใกล้ชิดกับกลุ่มเพื่อน และโรงเรียน

๒.๕ นำไปให้ครูที่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาไทยตรวจสอบ พิจารณาถึงความเหมาะสมของข้อความ ภาษา หลังจากนั้นจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข

๒.๖ นำไปให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน ๖ คน ทดลองเขียนตอบและให้แสดงความคิดเห็นในประเด็นที่ไม่เข้าใจ และประเด็นอื่นๆ นำมาปรับปรุงแก้ไข ขั้นนี้เป็นการตรวจสอบความเข้าใจภาษา และคำสั่ง

๒.๗ นำแบบวัดนี้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ ๒ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางการวัดและประเมินผลผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม และผู้เชี่ยวชาญ

ด้านจิตวิทยา รวมจำนวน ๑๑ คน พิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา พร้อมทั้งความชัดเจนทางภาษา และความเหมาะสมของภาษา การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิธีการประสานงานทางโทรศัพท์นัดหมายเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบประเมินและหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัยไปทางไปรษณีย์ นัดหมายวัน เวลาในการขอรับแบบประเมิน ผู้วิจัยไปรับแบบประเมินด้วยตนเองในกรณีที่สามารทำได้ และผู้เชี่ยวชาญส่งแบบประเมินกลับมาทางไปรษณีย์เป็นบางส่วน

๒.๔ หลังจากนั้นนำมาคำนวณค่าความสอดคล้อง (IOC) แล้วเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ .๖๐ ขึ้นไป พร้อมทั้งปรับปรุงตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญกลุ่มที่ ๒

ระยะที่ ๒ ศึกษาคุณภาพของแบบวัด

๑. นำแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมไปทดลองสอบครั้งที่ ๑ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ โรงเรียนห้วยวัง กรุงเทพฯ จำนวน ๒๕๓ คน โดยอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๔๔ คน มัธยมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๕๑ คน มัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๕๓ คน มัธยมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๓๔ คน มัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๓๔ คน และมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๓๖ คน จับเวลาเพื่อนำมากำหนดเวลาที่เหมาะสมกับนักเรียนส่วนใหญ่ใช้ในการทำแบบวัด และตรวจสอบความเข้าใจในการตอบข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือรายข้อเบื้องต้นด้วยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมแต่ละด้านของแบบวัด (item total correlation; r_i) โดยเลือก

ข้อที่มีค่า item total correlation ตั้งแต่ .๒๐ ขึ้นไป

จากการทดลองใช้แบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมครั้งที่ ๑ ได้ข้อมูลดังนี้

๑) เวลาที่ใช้ในการทดสอบทั้ง ๖ ระดับชั้นใช้เวลาประมาณ ๓๐ นาที ยกเว้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ใช้เวลาประมาณ ๔๐ นาที โดยคนแรกของทุกระดับชั้นใช้เวลาประมาณ ๑๐ นาที

๒) จากการสอบถามนักเรียนบางคนไม่เข้าใจในข้อคำถามบางข้อซึ่งได้ให้นักเรียนขีดเส้นใต้คำที่ไม่เข้าใจไว้ และได้ทำการปรับปรุงในการทดลองครั้งที่ ๒ โดยได้อธิบายเพิ่มเติม

๓) จากการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือรายข้อเบื้องต้นด้วยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมแต่ละด้านของแบบวัด (item total correlation; r_i)

จากการทดลองใช้แบบวัดครั้งที่ ๑ พบว่ามีค่า corrected item total correlation ตั้งแต่ ๐.๔๙ ถึง ๐.๖๐๔ ได้คัดเลือกข้อที่มีค่า ๐.๒๐ ขึ้นไปไว้ทั้งสิ้น ๔๗ ข้อ และพิจารณาตัดทิ้ง ๑๑ ข้อ คือ ข้อที่ ๑ ๖ ๑๑ ๒๙ ๔๔ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๓ ๗๗ และข้อ ๙๔ ได้จัดทำแบบวัดเพื่อการทดลองครั้งที่ ๒ แล้วนำไปทดลองใช้ต่อไป

๒. การทดลองใช้แบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมครั้งที่ ๒ ผู้วิจัยได้นำข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ครั้งที่ ๑ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวง ปทุมธานี จำนวน ๒๗๔ คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ จำนวน ๕๔ คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ จำนวน ๕๕ คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๔๓ คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ จำนวน ๔๒ คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ จำนวน ๔๒ คน

และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๓๔ คน

โดยมีการตรวจสอบข้อมูลในการทดลองครั้งที่ ๒ ซึ่งมีรายละเอียดย่อยๆ ในขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

๑) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือรายข้อเบื้องต้นด้วยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อกับคะแนนรวมแต่ละด้านของแบบวัด (item total correlation; r_i)

๒) ตรวจสอบค่าความเที่ยงแต่ละด้านเบื้องต้นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบราค (Cronbach's coefficient)

ผลการทดลองใช้แบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมครั้งที่ ๒ ปรากฏว่าทุกข้อตรงตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ ภายในได้ค่าความเที่ยงของแบบวัดเท่ากับ ๐.๙๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความตระหนักทางวัฒนธรรม ด้านความรู้ทางวัฒนธรรมและด้านทักษะทางวัฒนธรรม มีค่าความเที่ยงรายด้านเท่ากับ ๐.๙๑ ๐.๘๘ และ ๐.๙๓ ตามลำดับ

๑. ผู้วิจัยนำแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๖ โรงเรียนบดินทร์เดชา สมุทรปราการ จำนวน ๒๕๗ คน โรงเรียนเทิงวิทยาคม จำนวน ๒๔๕ คน และโรงเรียนดาราสมุทร จังหวัดภูเก็ต จำนวน ๒๕๙ คน เพื่อค้นหาค่าองค์ประกอบของแบบวัด ได้ผลดังนี้ แบบวัดประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบใหญ่ๆ คือ ความตระหนักทางวัฒนธรรม ความรู้ทางวัฒนธรรม และทักษะทางวัฒนธรรม

ความตระหนักประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ๓ องค์ประกอบ คือ การมองเห็นความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความยืดหยุ่น

และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมอื่น และการเอาใจเขามาใส่ใจเรา

ความรู้ทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ๒ องค์ประกอบ คือ ความรู้ในวัฒนธรรมหลัก และความรู้ในวัฒนธรรมสากล

ทักษะทางวัฒนธรรม ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย ๕ องค์ประกอบ คือ ความไวต่อวัฒนธรรม ความเข้าใจตนเอง ความเข้าใจผู้อื่น การมองโลกในภาพกว้าง และการปรับตัว

๒. จัดชุดข้อคำถามพิมพ์เป็นแบบวัดฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง (Second Order Confirmatory factor analysis)

ความตรงเชิงโครงสร้างของสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม

ผู้วิจัยนำแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนใน ๔ ภูมิภาค จำนวน ๒๔ โรงเรียนทั่วประเทศ จากนั้นนำมาตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมที่ใช้สร้างแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ความตระหนักทางวัฒนธรรม ความรู้ทางวัฒนธรรม และทักษะทางวัฒนธรรม ซึ่งวัดจากตัวแปรสังเกตได้รวม ๑๐ ตัว ได้แก่ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความยืดหยุ่นและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมอื่น เอาใจเขามาใส่ใจเรา ความรู้ทางวัฒนธรรมหลัก ความรู้ทางวัฒนธรรมสากล ความไวทางวัฒนธรรม ความเข้าใจตนเอง ความเข้าใจผู้อื่น มองโลกในภาพกว้างและการ

ปรับตัว ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง จากการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่สังเกตได้ที่ใช้วัดความสามารถ พบว่าตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 ตัวแปรสังเกตได้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในช่วงๆ 0.34-0.73 มีค่า Bartlett's Test of Sphericity เท่ากับ 324.45 (p=.000) แสดงว่าเมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้แตกต่างจากเมตริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญและค่าดัชนี Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เท่ากับ .81 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้มีความสัมพันธ์กันและมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ

ผลการวิเคราะห์โมเดลสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไค-สแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 17.37 ซึ่งมีความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.30 (เมืองสาอิสระเท่ากับ 0.5) นั่นคือฟังก์ชันความกลมกลืนแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลการวิจัยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.90 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.90 และค่าดัชนีรากของกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.0052

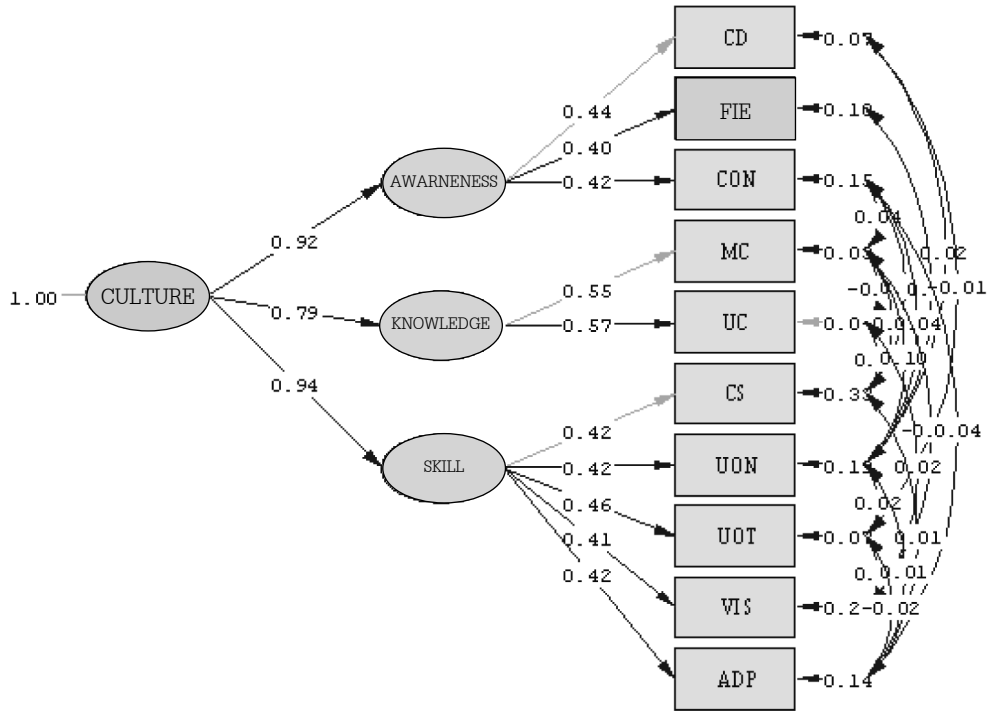
ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่หนึ่งของสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม จำนวน 10 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานตั้งแต่ 0.54-0.90 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.00 ทุกตัว สำหรับองค์ประกอบความตระหนักทางวัฒนธรรม ตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม รองลงมาคือ ความยืดหยุ่นและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมอื่น และเอาใจเขามาใส่ใจเรา ซึ่งมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.86 0.74 และ 0.74 ตามลำดับ และมีค่าแปรผันรวมกับความตระหนักทางวัฒนธรรม ได้ประมาณร้อยละ 75.60 และ 55 ตามลำดับ องค์ประกอบความรู้ทางวัฒนธรรม ตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือ ความรู้ทางวัฒนธรรมหลัก และความรู้ทางวัฒนธรรมสากล มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ 0.90 และ 0.85 ตามลำดับ และมีค่าแปรผันรวมกับความรู้ทางวัฒนธรรมประมาณร้อยละ 100 และ 80 ตามลำดับ และองค์ประกอบทักษะทางวัฒนธรรม ตัวแปรที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุดคือ ความเข้าใจผู้อื่น รองลงมาคือ การปรับตัว ความเข้าใจตนเอง มองโลกในภาพกว้าง และความไวทางวัฒนธรรม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.87 0.75 0.70 0.65 และ 0.54 ตามลำดับ และมีค่าแปรผันรวมกับทักษะทางวัฒนธรรมได้ประมาณร้อยละ 76.56 44.42 และ 35 ตามลำดับ

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานและค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรทั้ง 10 ตัว พบว่าความรู้ทางวัฒนธรรม เป็นมิติที่สามารถวัดได้อย่างมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด คือ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานในช่วง 0.85-0.90 มีค่าความคลาดเคลื่อนตัวแปรอยู่ในช่วง 0.00-0.10 และมีค่าความเที่ยงในช่วง 0.80 - 0.90 สำหรับความตระหนักทางวัฒนธรรมและทักษะทางวัฒนธรรมเป็นมิติที่สามารถวัดได้อย่างมีความน่าเชื่อถือพอๆ กันคือมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ

มาตรฐานในช่วง 0.๗๔-0.๘๖ และ 0.๕๙-0.๘๗
มีค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรอยู่ในช่วง

0.๒๕-0.๔๕ และ 0.๒๔-0.๕๒ และมีค่าความเที่ยง
อยู่ในช่วง 0.๕๕-0.๗๕ และ 0.๓๕-0.๗๖ ตามลำดับ

Chi-Square=17.45, df=15, P-value=0.29267, RMSEA=0.005

แผนภาพที่ ๒ ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม

CULTURE	หมายถึง	สมรรถนะ เชิงวัฒนธรรม	CON	หมายถึง	เอาใจเขามาใส่ใจเรา
			MC	หมายถึง	ความรู้ในวัฒนธรรม หลัก
AWARENESS	หมายถึง	ความตระหนักทาง วัฒนธรรม	UC	หมายถึง	ความรู้ในวัฒนธรรม สากล
KNOWLEDGE	หมายถึง	ความรู้ทาง วัฒนธรรม	CS	หมายถึง	ความไวทาง วัฒนธรรม
SKILL	หมายถึง	ทักษะทางวัฒนธรรม	UON	หมายถึง	ความเข้าใจตนเอง
CD	หมายถึง	มองเห็นความหลากหลายทางวัฒนธรรม	UOT	หมายถึง	ความเข้าใจผู้อื่น
FIE	หมายถึง	ความยืดหยุ่นและ เห็นคุณค่าของ วัฒนธรรมอื่น	VIS	หมายถึง	มองโลกในภาพกว้าง
			ADP	หมายถึง	การปรับตัว

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า สมรรถนะเชิงวัฒนธรรมทั้ง ๓ ด้านมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน ตั้งแต่ ๐.๗๙ – ๐.๙๔ ซึ่งทักษะทางวัฒนธรรมมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด รองลงมาคือ ความตระหนักทางวัฒนธรรม และความรู้ทางวัฒนธรรมตามลำดับ มีค่าแปรผันร่วมกับความตระหนักความรู้และทักษะได้ประมาณร้อยละ ๔๔, ๖๒ และ ๘๙ ตามลำดับ และสามารถสร้างสเกลองค์ประกอบของสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมในรูปสมการได้ ดังนี้

สมรรถนะเชิงวัฒนธรรม

$$\text{CULTURE COMPETENCE} = 0.81^{**} (\text{CD}) + 0.43^{**} (\text{FIE}) + 0.28^{**} (\text{CON}) + 2.06^{**} (\text{MC}) + 1.64^{**} (\text{UC}) + 0.12^{**} (\text{CS}) - 0.03^{**} (\text{UON}) + 0.80^{**} (\text{UOT}) + 10.10^{**} (\text{VIS}) + 0.41^{**} (\text{ADP})$$

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนาแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมมีประเด็นที่น่าสนใจ นำมาอภิปรายผลดังนี้

ความเหมาะสมของวิธีการวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม

วิธีการวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมโดยใช้แบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมที่เป็นแบบวัดที่ไม่อิงเนื้อหาวิชาการใช้วิธีการตอบบนกระดานสะดวกสามารถนำไปใช้วัดได้ทุกสถานที่

มีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นมีพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมเพิ่มมากขึ้นจากวัยเด็ก สร้างโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายและ

วัยของผู้เรียนโดยอิงบริบททางวัฒนธรรมที่ผู้ตอบประสบอยู่ในชีวิตประจำวัน

นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑ มีคะแนนสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมน้อยกว่านักเรียนชั้นอื่นอาจเนื่องจากข้อคำถามไม่เหมาะสมกับการวัดนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งตามวุฒิภาวะไม่ชอบอ่านข้อคำถามจำนวนมากจึงทำให้การตอบมีความเหนื่อยล้า จึงควรปรับปรุงแบบวัดให้มีความยาวของแบบสอบให้เหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ หรืออาจจะเปลี่ยนรูปแบบการวัดจากแบบเลือกตอบ เป็นแบบสถานการณ์จะเหมาะสมกับวัยของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ความเที่ยงของแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้น

แบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมมีความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์สูงคือ .๙๗ เนื่องจากจำนวนข้อคำถามของแบบวัดมีปริมาณที่เหมาะสม

๑. ข้อคำถามของแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม

จากการพิจารณาตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบบวัดมีข้อคำถามที่ไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ดังนั้นในการพัฒนาแบบวัดครั้งต่อไปควรพิจารณาปรับข้อคำถามดังกล่าวให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม

๒. การพัฒนาสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม (เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน)

โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่าโมเดลสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เมื่อ

พิจารณาด้านทักษะทางวัฒนธรรม สามารถอธิบายสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมได้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากทักษะทางวัฒนธรรมเป็นความชำนาญของบุคคลในการใช้ชีวิตในวัฒนธรรมหลักของแต่ละสังคมอย่างมีความสุข ยอมรับ มีมุมมองที่จะเห็นสภาพที่แท้จริงของวัฒนธรรมอื่น มีความสามารถในการปรับตัว โดยการมองอย่างซาบซึ้งรับมือกับแรงปะทะทางวัฒนธรรมได้อย่างมีเหตุผล สอดคล้องกับ Chiu and Hong (2006) ที่กล่าวว่า ทักษะทางวัฒนธรรม (cultural skill) เป็นการใช้ความรู้ทางวัฒนธรรมที่จะสร้างสรรค์หรือลดทอนการถือเอาวัฒนธรรมของตนเป็นใหญ่ ดังนั้นการพัฒนาสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม ควรให้ความสำคัญกับทักษะทางวัฒนธรรม โดยให้นักเรียนมีความไวต่อวัฒนธรรม ความเข้าใจตนเอง ความเข้าใจผู้อื่น การมองโลกในภาพกว้างและความสามารถในการปรับตัว

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

สมรรถนะเชิงวัฒนธรรม (cultural competence) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้วัฒนธรรมอีกหนึ่งวัฒนธรรมอย่างถูกต้องหลักการเพื่อจะได้นำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันของบุคคลในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และก่อให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมตามที่ได้พบเห็นในปัจจุบัน จากการศึกษางานวิจัยในประเทศ สมรรถนะเชิงวัฒนธรรมยังมีการศึกษาไม่เป็นที่แพร่หลาย ขณะที่ยังวิจัยในต่างประเทศ พบว่ามีการนำสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมมาประยุกต์ใช้ในการประเมินบุคคลทางด้านสังคมศาสตร์ และการศึกษา แต่ไม่ได้วัดทุกองค์ประกอบ งานวิจัยชิ้นนี้จึงมุ่งสร้างแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมที่สามารถวัดได้

ทุกองค์ประกอบ และมีการตรวจสอบองค์ประกอบของสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารตำราของต่างประเทศ พบว่าในบริบทสังคมวัฒนธรรมไทยนั้นสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมมีโครงสร้าง องค์ประกอบอย่างไร และใช้วิธีการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง โดยมีข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับแนวนโยบาย รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมโดยเริ่มจากนำแนวคิดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมไปเผยแพร่ให้ครูผู้สอนทราบมากขึ้นในการพัฒนาสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม ควรส่งเสริมพัฒนาทักษะทางวัฒนธรรมในด้านความไวต่อวัฒนธรรม ความเข้าใจตนเอง ความเข้าใจผู้อื่น การมองโลกในภาพกว้างและความสามารถในการปรับตัว

ข้อเสนอแนะสำหรับการประยุกต์ใช้ สมรรถนะเชิงวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ ควรพัฒนาตามลำดับความสำคัญขององค์ประกอบที่พบในการวิจัย คือ ในระดับองค์ประกอบควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมทักษะทางวัฒนธรรม นำแบบวัดไปใช้วัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมและประเมินผลตามเกณฑ์เพื่อติดตามการพัฒนา และนำไปใช้เปรียบเทียบระหว่างชั้นเรียน เพื่อติดตามความก้าวหน้าของสมรรถนะเชิงวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต ควรนำแบบวัดมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมเพื่อเป็นประโยชน์ในการวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมเพิ่มขึ้น และควรมีการพัฒนาแบบวัดให้มีรูปแบบต่างๆ เช่น แบบสถานการณ์เพื่อให้สอดคล้องกับพัฒนาการของนักเรียนหรือกลุ่มตัวอย่างที่จะนำไปใช้ได้อย่างแพร่หลายต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (๒๕๔๕). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕**. กรุงเทพฯ: พรินทวานกราฟฟิค.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (๒๕๔๕). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๔๕ – ๒๕๕๙)**. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวานกราฟฟิค จำกัด.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (๒๕๔๔). **ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม : Classical Test Theory**. พิมพ์ครั้งที่ ๕ (ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Campinha-Bacote, J. (2002).The process of cultural competence in the delivery of healthcare service : a model of care. **Journal of Tran cultural Nursing**, 19, 181-184.
- Chang, Wei-Wen.(2007). The negative can be positive for cultural competence. **Human Resource Development International**, 10 (2), 225-237.
- Chiu, Chi-Yue & Hong,Ying-Yi.(2006). **Social psychological of culture**. Psychology Press.
- Cross, T.L., Bazron, B.J., Dennis, K.W., and Isaacs, M.R. (1989). **Towards a culturally competent system of care**. Washington, D.C.: CAASP Technical Assistance Center, Georgetown University Children Center.
- Diller,Jerry V. & Moule, Jean (2005). **Cultural Competence : a primer for educators**. Thomason Learning, Belmont, California.[Available from :- http://en.wikipedia.org/wiki/Cultural__competence]
- Lister, P. (1999). A taxonomy for developing cultural competence, **Nurse Education Today**. 19 (4), 313-318.
- Matsumoto, David. (2000). **Culture and Psychology: People Around the world**. 2nd.

ผู้เขียน

นางสาวชุตินันท์ จันทรเสนานนท์ นิลิตปริญญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา
ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี อาจารย์ที่ปรึกษาและคณบดีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ ตังธนิกานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมและอาจารย์ประจำสาขาวิชา
การวัดและประเมินผลการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ: ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย “ทุน ๙๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” จากกองทุนรัชดาภิเษกสมโภช
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย